

# VÁLTOZNI ISTENNEL

## Olvasmány

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

### TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

#### *Felhasznált irodalom:*

BUDAI, G., Az evangéliom Lukács szerint (Ráday Gyűjtemény kézírata) Budapest é. n.

SCHNEIDER, G., Das Evangelium nach Lukas Kapitel 11–24, Würzburg 1977.

STRACK, L./BILLERBECK, P. (Hrsg.) Das Evangelium nach Markus, Lukas und Johannes und Apostolgeschichte, München 1978.

BARCLAY, W., Auslegung des Neuen Testaments. Lukasevangelium, Wuppertal 1968.)

Lukács evangélista elbeszélésében Jézus Jeruzsálembe való bevonulása előtti utolsó története Zákeus története. Jézus küldetésének az okáról és céljáról is szól ez a **megmentő találkozás**. Isten elküldte a Fiát a földre, hogy életeket változtasson meg, és Isten útjára terelje őket. Jézus azért jött, hogy olyan embereket is megmentсен, akikről mindenki úgy gondolkozott, hogy nem méltó Istenre. A **megmentés** fogalma nem mást jelent, mint megszabadítást, kiszabadítást. A görög szó (szódzó) arra utal, mintha valakit felemelve kihúznának, kiemelnének valahonnan. Jézus a mennyből az ember után lejött a földre, hogy a bűn mélységéből kiemeljen. Egészen mélyre, a pokolra szállt, hogy az embernek ne kelljen a pokolra szállnia, hanem majd a mennyei dicsőségben a mennybe kerüljön. Magában a történetben van egyfajta átvitt értelmű le-föl mozgás. A felkapaszkodó embert Jézus lehívja maga mellé, hogy kiemelje élete mélységéből.

**Zákeus** névének jelentése: az igaz. Ez ellentmondott az életvitelével mindaddig, amíg nem találkozott Jézussal. Csak ezután lehetett rá igaz a névének jelentése, hiszen a vámszedő, aki pogányokkal napi szinten érintkezik, sőt nekik dolgozik, a mózesi törvények értelmében tisztátalan, nem igaz, Isten színe elé nem méltó. A zsidók a vámszedőket a bűnözőkkel és a pogányokkal egy sorba helyezték. Mivel Zákeus nem egyszerű vámszedő volt, hanem **fővámszedő**, ezért ez még inkább azt jelentette, hogy a zsidó vallásos kortársak szemében Istentől nagyon messze került.

Lukács keveset mond el Zákeusról. Annyit tudunk meg, hogy mi a foglalkozása, és hogy mi volt a legszembetűnőbb rajta: alacsony termete. E kevés tényből és Zákeus viselkedéséből azonban következtethetünk két dologra, ami a Jézussal való találkozás előtt történt vele.

1. **Már hallott Jézusról.** Minden bizonnyal felkeltette az érdeklődését az, amit róla hallott: a tanításai és a tettei. Bizonyára meg akart győződni arról, hogy Jézus valóban olyan különleges képességekkel bír, ahogy beszélnek róla.

2. **Elégedetlen volt az életével.** Élt benne valamiféle vágy a változásra. Azonnal engedelmesskedett Jézusnak.

Jézus zarándokmenettel érkezett **Jerikóba**, úton Jeruzsálem felé. A két város között körülbelül egy napi járóföld távolság volt. Jézus csak át akart haladni a városon, de útközben ismét történik egy szabadítás. Jerikó egy gazdag és jelentős város volt. A Jordán völgyében feküdt, és egyrészt a Jeruzsálembe vezető út vezetett át rajta. Jerikó fontos vámszedő hely volt Arábia felé. Leginkább datolyát és balzsamot szállítottak kelet felé. Volt egy hatalmas kiterjedésű pálmaerdője, és egy világhírű balzsamligete, aminek az illata kilométerekre betöltötte a levegőt. Sőt rózsakertjei is híresek voltak. Pálmák városának hívták. Josephus Flavius azt írja, hogy ez egy csodálatos vidék, Palesztina legkövérebb földje. Jerikó a rómaiaknak köszönheti, hogy a datolyák városaként és a balzsam városaként ismerték meg. Így Jerikó lett a vám és adó

szempontjából a legjelentősebb palesztinai város. Zákeus meglehetősen jól keresett. Hivatása legfelsőbb fokára eljutott. Ezért aztán a leginkább gyűlölt ember volt a környezetében. Elkerülhetetlenül egyre magányosabbá vált az az ember, aki a gazdagság miatt magát a társadalomból kizárta.

Zákeus elszántságára utal, hogy odamegy az emberek közé, és nem szégyell felmászni egy **vadfügefára**. Szikomorfának és szederfának is hívják. Egy olyan fára mászott fel Zákeus, amelynek az ágai szinte vízszintesen terülnek el. Palesztinában nagyon elterjedt volt. Erős volt a gyökere. Apró, fügeszerű gyümölcsei vannak.

Jézus **parancsolt**. Mintha Ő lenne a fővámszedő főnöke. Leparancsolta a fáról, és kijelentette, hogy nála fog megszállni. A vámszedő pedig örömmel fogadta a meghívást. Zákeus külső megmozdulása a belső, lelki megmozdulására utal.

Érdekes a reakciója a **népnek**: mindenki egyöntetűen zúgolódni kezdett. Elégedetlenek lettek, felháborodtak. Ez a kifejezés emlékeztet a pusztai vándorlás zúgolódására, amikor a nehézségekkel szembesülve a nép Isten és a vezető ellen fordult. Ez a zúgolódás is Isten akaratára és kegyelme ellen fordulásra utal.

A Megmentővel való **találkozás** nyomán Zákeus azonnal tudta, hogy mi az, ami az Istennel való kapcsolatát tönkreteszi. A gazdag ifjúval ellentétben Zákeus saját akaratából adja oda a vagyona felét a szegényeknek. Olyanoknak, akik saját önálló jövedelemmel nem rendelkeznek. Özvegyek vagy árvák, vagy egészségi okok miatt nem tudnak dolgozni. (2Móz 23,6) A szegényekről való gondoskodás a hithű vallásos ember Tóra adta kötelessége volt. Amikor Zákeus a szegényekről való gondoskodást említette, ez a Tórához és végső soron az Istenhez való viszony megváltozására utalt. **Négyszeresét** ígéri azoknak, akiktől valamit törvénytelenül szerzett meg. A kizsarolt adó négyszeresének a visszafizetése annak a bizonyítéka, hogy más ember lett belőle. Mózes törvényei szerint (3Móz 5,20 kk.) annak az embernek, aki megkárosított valakit akkoriban, a teljes összegén túl annak az ötödrészét kellett hozzátennie jóvátételül. Hogy Zákeus hajlandó volt a négyszeresét visszaadni, az azt jelenti, hogy hajlandó jóval a törvényben előírtakon túl is adni. Ezzel a tetteivel magát egy sorba helyezte azokkal a rablókkal, akik az adott körülmények között kötelesek a négyszeres jóvátételre. (2Móz 21,37) Kétszer fordul elő a „**ma**” kifejezés a történetben. Üdvtörténeti szempontból kell érteni: most, amikor itt van a Megváltó, most lett üdvössége a háznak.

**Ábrahám fia** kifejezés testi értelemben azt jelenti, hogy Ábrahám leszármazottja, izraelita. Azonban Ábrahám a hit példaképe, ezért ez a kifejezés arra is vonatkozik lelki értelemben, hogy azért lett üdvössége a háznak, mert Zákeus a hit gyermeke.

A történet egy összefoglaló mondattal zárul Jézus küldetéséről. Jézus a megmentő. Az **elveszett** szó az Újszövetségben nem azt jelenti, hogy valaki kárhozatra van ítélve, hanem csak egész egyszerűen nem ott van, ahol a helye van, nem ott van, ahol lennie kellene. Rossz helyen van. Aki távol van Istentől, az rossz helyen van, nem itt, ahova Isten a teremtéskor kigondolta. Az a megtaláltatott, aki a mennyei Atya házába visszatál.

Jézus most is figyelmen kívül hagyta a magukat igaznak tartókat, de odahajolt ahhoz az emberhez, aki az üdvösség után vágyakozott. Jézus az elkerülő magatartás helyett pontosan máshogyan cselekszik. Kifejezi a legmesszemenőkéig a Zákeussal való **közösségvállalást**. Jézus így ment oda valakihez, kereste meg és mentette meg. Senki sincs, aki ki volna zárva az Istennel való közösség lehetőségéből.

## VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Míg az előző órák Zákheusról, Jézusról és a bennünk lehetséges jó tulajdonságokról szóltak, ez a beépített plusz óra az egyházi iskolákban a változás lépéseire és látható következményére helyezi a hangsúlyt. A harmadikos gyermek leginkább a külső elvárások mentén tájékozódik mind a célkitűzéseiben, mind az önértékelésében, ugyanakkor jellemző rá a kritikai realizmus mint világszemlélet. Az előző órákon az elfogadottság érzésre helyeztük a nagyobb hangsúlyt, és onnan indítottuk a változás utáni vágyat. Ez a lecke kifejezetten a változásra irányuló belső motivációt szeretné megerősíteni. A gyermek ismerje fel, hogy lehet változni, tehet a változásért, és maga döntsön arról, hogy milyen területen akar változni! Mindezt a Szentírásban megismert teremtető Isten akaratával összhangban.

A gyermekek tudják, hogy mi a jó, mi a kíváncs, van kialakult képük a változás jó irányáról, de sokszor kevésnek tartják magukat hozzá. A kudarcok pedig újból és újból ezt megerősítik bennük. Segítenünk kell őket, hogy felfedezzék az önmagukban és Isten ismeretében, jelenlétében rejlő lehetőségeket, gazdagságot, esélyt! Fontos bennük fenntartani a változásra való képesség hitét. Ne csak az alapján lássák magukat, amit már elértek, hanem ami még előttük van. Bátorítsuk őket, hogy nincsenek ebben egyedül, hanem kérhetnek segítséget. Isten ott van a változásban. Miközben elfogad, éppen arra hív, hogy teljesebb életet éljünk. A növekvő, fejlődő, okosodó gyermek számára egy megerősítő kép, hogy mindennek van iránya, és ebben is társa a teremtető Isten.

## A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK

| <u>Minimum</u>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <u>Optimum</u>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.</li><li>• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja segítséggel a tankönyvi képek és a szöveg alapján beszélni a változások megéléséről.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.</li><li>• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja a tankönyvi képek és a szöveg alapján beszélni a változások megéléséről és azok következményeiről.</li></ul> |

## ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

**Fő hangsúly:** A változásnak látható következménye van.

**Kognitív cél:** Zákheus történetéhez kapcsolódóan annak a felismertetése, hogy a változásnak látható következménye van.

**Affektív cél:** Az értékesség érzésének és a hozzá kapcsolódó változási igény érzelmi hátterének feltérképezése a csoportban.

**Pragmatikus cél:** Az egyénben rejlő lehetőségek feltérképezése, és bátorítás azok felismerésére, megélésére.

| Óra fő része                                                  | Javaslatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Taneszköz, célhoz kapcsolódás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</b> | <p><b>Jézus mondja! – utánózós játék, figyelemfelkeltés, ráhangolódás</b></p> <p>„Tanító néni azt mondja!” játék mintájára játsszunk a gyerekekkel utánózós játékot! A játék mostani formájában a szabály az, hogy csak akkor kövessék az utasítást, ha a mondatot így kezdjük: Jézus mondja... Igyekezzünk, hogy Jézus nevében olyan feladatokat találjunk ki, amilyeneket tényleg mondana (Köszönj a melletted lévőnek Áldás, békesség!-gel, keress egy szemetet, és dobd a kukába, mosolyogj egy barátodra, tedd össze a kezed imádságra, stb.)! Ha már egy ideje játsszuk, csempésszünk be olyan felszólítást is, ami nem végezhető el! Például: Jézus mondja: légy szőke. Jézus mondja: légy magas. Jézus mondja: légy széles vállú.</p> <p>A diákok felháborodását, tanácstalanságát észlelve ültessük le őket és beszélgessünk:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mi okozta Bennetek a tanácstalanságot?</li> <li>• Van-e olyan dolog, amelyben szeretnétek változást, de nem lehet elérni?</li> <li>• Volt-e olyan utasítás, amit meg lehetett csinálni, de nem volt kedvetekre való, nehéz volt elkezdeni, nehéz volt engedelmeskedni?</li> <li>• Van-e olyan, hogy meg tudnátok változni, de nehéz belevágni, engedelmeskedni?</li> </ul> <p><b>Átvezetés:</b></p> <p>Az életben, a mindennapokban is fejlődünk, változnunk kell. Isten segít jó irányba változni. De van, amiben nem tudunk változni.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</b>                     | <p><b>Olvasmány feldolgozása a munkáltató tankönyvben</b></p> <p>Beszélgessünk a bevezető játék tapasztalatai alapján Assisi Ferenc imádságáról és a 104. oldalon található képekről!</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mi mindent lehetne az imádság első sorába behelyettesíteni? Mondjatok példát megváltoztatható dolgokra az életetekből!</li> <li>• Mi kerülhetne az imádság második sorába? Mondjatok példát megváltoztathatatlan dolgokra, amelyeket türelmesen kell elviselnünk!</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>TKEI Változni Istennel olvasmány 104–105. o.</p> <p>Javaslat:</p> <p>Írjuk fel az imádság első és második sorának az elejét, majd írjuk be a diákok ötleteit az egyes sorokhoz!</p> <p>Megjegyzés:</p> <p>Ha a tanév rendje úgy adja, hogy ez a lecke a böjti időben kerül sorra, a Tudod-e alapján a változásra való készséget és az elköteleződést</p> |

|                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                       |
|--------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mondjatok olyan helyzetet, amikor nehéz megkülönböztetni a kettőt! Mikor válik fontossá az imádság utolsó sora?</li> </ul> <p><b>A munkáltató tankönyv 2. feladata</b><br/> Válasszunk 4 tárgyat a feladat alpontjainak a szemléltetéséhez. Példák:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>a) Isten megismerése: Biblia</li> <li>b) Önmagunk megismerése: tükör</li> <li>c) Engedelmisség: iránytű</li> <li>d) Hit gyakorlása: mécses</li> </ol> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Helyezzük el a tárgyakat vagy azok képeit a teremben, a táblán.</li> <li>• Mutassuk fel a tárgyat, majd olvassuk fel a választási lehetőségeket.</li> <li>• A tanulók bejelölik a tankönyvben, hogy mit választanak.</li> <li>• Döntéseiket és döntéseik indoklását megbeszéljük.</li> </ul> <p><b>Imakör – Imádkozzunk Isten segítségéért és jelenléteért az elhatározásainkhoz!</b><br/> Az órai imádság előtt beszéljünk a változásban rejlő nehézségekről és az imádság erejéről, ami segít a kudarokat letenni, elfogadni, mert Isten is elfogad, és segít Istentől újult lelkesedést, erőt, segítséget kérni.</p> | <p>összeköthetjük az egyházi évnek ezzel az időszakával.</p> <p>TKEI Változni Istennel 2. feladat</p> |
| <b>Énekjavaslatok (alternatívák)</b> | <p><b>„Szentelj meg, Úr Isten...” (TKEI 160. o. 10. ének)</b><br/> RÉ21 724: „Jézus, nyájas és szelíd...” (TKEI 153. o. 1. ének.)<br/> „Amit szeretnétek...” (TKEI 153. o. 2. ének.)<br/> DU 64: „Jöjj az Úrhoz...” (+BS)<br/> RÉ21 101: 1.6. verse: „Mindennek előtte...”<br/> BS 102:1.3. verse: „Paradicsomnak...” (+RÉ)<br/> BS 130: „Igazságnak napja, jöjj!”<br/> RÉ21 395: „Isten szívéen megpihenve... (TKEI 158. o. 7. ének)</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                       |
| <b>Házi feladat</b>                  | <p><b>Elhatározás a változásban</b><br/> Hívjuk fel a figyelmet ismét az elhatározásokra, hogy az elkövetkező két órán visszatérhessünk, beszéljünk róla!</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                       |

## **TOVÁBBI ÖTLETEK**

### **Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet**

#### **TKEI 104–105. o.**

##### *A képen látható:*

Szituációs képek: A kislány változásának követése kísérhető figyelemmel: a segítséget elmulasztóból segítőkésszé változott. A fiú fél a víztől, rettegve fulladozik, megtanul úszni, versenyezni jár.

*A szöveg:* Assisi Ferenc imádsága

##### *Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez*

- Miben szeretnél megváltozni? Mit szeretnél megtanulni?
- Tervezd meg a változásodat! Hogyan kezded el? Hogyan folytatod?

### **1. Aprócska különbség, nagy változás! – nyelvi játék**

A változás szemléltetéséhez játsszunk a szavakkal! Indítsunk egy négybetűs szóval: pl. alak! A soron következő, vagy aki tud, mondjon egy új szót úgy, hogy csak egy betűt változtat meg az épp aktuális szóban! Így újabb és újabb szavak keletkeznek apró változtatásokkal: alak-arat-avat-avar-akar-...

Vezessük rá a gyerekeket annak felismerésére, hogy egy apró változás is nagy különbséget okozhat. Ahogyan egyetlen betű megváltoztatása új szót eredményez, úgy az életben is előfordulhat, hogy egy kis lépés, döntés vagy változtatás egészen más eredményhez vezet. Így a játék nemcsak nyelvi készségeket fejleszt, hanem előkészíti a változás fogalmának mélyebb megértését is.

### **2. Játsszunk gyufaszálakkal logikai játékokat!**

A változás szemléltetéséhez játsszunk gyufaszálakkal! Rakjunk ki egyszerű matematikai műveleteket gyufaszálakból, majd kérjük meg a gyerekeket, hogy egyetlen gyufaszál áthelyezésével változtassák meg és tegyék helyessé a műveletet. A feladatok megoldása során a gyerekek megtapasztalhatják, hogy egy apró beavatkozás is jelentős változást eredményezhet. Fontos, hogy a játék végén beszéljünk a tapasztalatokról, és a gyerekek maguk fogalmazzák meg a tanulságot: néha elég egyetlen kis változtatás ahhoz, hogy valami egészen más legyen, vagy hogy egy problémára megoldást találjunk. Ahogyan a gyufaszálas feladatban egyetlen szál áthelyezése megváltoztatja az eredményt, úgy az életben is előfordulhat, hogy egy apró lépés vagy döntés nagy változást indít el.

### **3. Istennel változni = új szívet kapni!**

A Zákheus történeténél található rajzolás, színezős, ragasztós ötletet itt is használhatjuk, gazdagíthatjuk az Istennel változás tematikát. Adjunk a gyerekeknek egy-egy embersablont fehér lapból! Kérjük meg őket, hogy rajzolják rá magukat! Szemüket, szájukat, hajukat, orrukat, színezzék ki a ruhájukat! Ilyenek vagyunk mi, emberek. Amikor Isten közel jön hozzánk, és megtapasztaljuk az ő szeretetét, mint Zákheus, egy nagy szívet kapunk. Osszunk ki piros papírból kivágott szíveket úgy, hogy a felezővonalra kétoldalú ragasztócsíkot ragasztunk. Kérjük meg a

gyermeket, hogy a ragasztócsík segítségével ragasszák a kis emberkéjük hátára. Mi lesz belőle? Egy angyalforma alakul ki. Ha Isten közel jön a szeretetével, küldöttei leszünk, és az Ő szeretetét adjuk tovább, ahogy Zákeus is.

#### **4. Szívgalamb**

##### **Előkészület:**

Minden gyerek számára elkészítünk egy kivágott szívgalambot.

Videós útmutató itt található:

<https://www.youtube.com/watch?v=2h5a6MsPesk&t>

Sablon innen tölthető le:

[https://refpedi.hu/documents/1422/szivgalamb\\_ZN.pdf](https://refpedi.hu/documents/1422/szivgalamb_ZN.pdf)

##### **Tevékenység:**

Az alábbi szöveggel tudjuk a papír szívet mozgásba hozni.

Ez itt az én szívem. (rámutatunk a papírszívra)

Van egy ajtó rajta. (rámutatunk az ajtóra)

Jézus kopogtat. (kopogtatást imitálunk az ajtón)

Kinyitom az ajtót. (kinyitjuk a szív közepén lévő ajtót)

Behívom Jézust: Jézus, jöjj a szívembe!

Jézus belép a szívembe. (a szívet a saját szívünkhöz tesszük)

##### **Imádság:**

Csendben mindenki kérheti imádságban Jézust, hogy lépjen a szívébe, segítsen változni, ahogyan Zákeusnak is segített.